

سرمقاله

معمای امنیت و اقتصاد

محمد رضا هویدا

پروژه تابی بزرگترین برنامه اقتصادی منطقه‌ای با حضور چهار کشور است که قرار است ۸ میلیارد دلار برای تطبیق این پروژه سرمایه گذاری شود. پایب لاین گاز تابی از ترکمنستان آغاز و با گذشتن از افغانستان و پاکستان به هند می‌رسد.

در حالی که روز شنبه اشرف غنی، افغانستان را به منظور اشتراک در افتتاح خط لوله گاز تابی ترک می‌کرد، صلاح الدین ربانی وزیر امور خارجه کشور در ولسی جرگه در مورد این پروژه گفت: «پروژه تابی پس از سال‌ها انتظار رسماً افتتاح می‌شود و باور داریم که افتتاح این پروژه علاوه بر سود اقتصادی بر وضعیت امنیت نیز تاثیر مثبت خواهد گذاشت.»

این قسه هم شبیه معمای مرغ و تخم مرغ است. آیا امنیت باعث می‌شود تا پروژه هایی از این قبیل در افغانستان و منطقه راه اندازی شوند و رونق بگیرند و یا چنین پروژه هایی سبب می‌شوند تا امنیت در افغانستان بیشتر شود و جنگ رخت بر بندد؟ افغانستان در میان کشورهایی قرار گرفته است که به یکدیگر نیاز دارند. کشورهای آسیای میانه با داشتن ذخایر عظیم نفت و گاز در یک طرف و کشورهای هند و پاکستان با نیاز شدید به نفت و گاز و انرژی در سوی دیگر. کشورهای آسیای میانه نیاز به کالاهای مختلف دارند و کشورهای هند و پاکستان نیاز به بازار و مشتری. در این میان وضعیت افغانستان با اهمیت و تعیین کننده است. افغانستان اگر امن باشد می‌تواند دو طرف را به هم وصل کند و خود در این میان به سود کلانی برسد. اما مسافانه افغانستان در حدود نیم قرن اخیر هرگز چنین وضعیتی را نداشته است. افغانستان از جنگ علیه استعمار شوروی گرفته تا جنگ داخلی و ناامنی های اخیر را تجربه کرده که تاثیرات منفی مستقیمی بر اقتصاد کشور داشته است.

طرح پروژه تابی در سال ۲۰۰۲ میان افغانستان، هند، پاکستان و ترکمنستان مطرح شد و قرار شد تا سال ۲۰۱۷ تطبیق شود، اما از آن سال تا کنون وضعیت در افغانستان کاملاً تفاوت کرده است و هر سال که می‌گذرد، وضعیت امنیتی بدتر می‌شود. بخش هایی از خط لوله گاز تابی از مناطقی در افغانستان می‌گذرد که در حال حاضر با خطرات امنیتی جدی مواجه است. به عنوان نمونه، ولایات هرات، فراه، نیمروز، هلمند و بندر سبیین بولدک، که شماری از همین ها در حال حاضر در وضعیت نامناسب امنیتی قرار دارند. زمانی گفته می‌شود که برای تأمین امنیت این پروژه یک لوا با تعداد افراد در حدود ده هزار نفر نیاز است که باید از بودجه افغانستان تأمین شود.

مسئله امنیت در افغانستان به عنوان بزرگترین و مهمترین چالش در مقابل اجرای این پروژه بزرگ منطقه ای قرار دارد. به همین دلیل نیز ایران در طول این سالها برای پروژه رقیب تابی تحت نام «خط لوله صلح» که قرار بود گاز مورد نیاز هند و پاکستان را با استفاده از انرژی ایران تأمین کند، رایزنی کرده است.

بر کسی پوشیده نیست که کنترل کشورها بر منابع انرژی یکی از منابع قدرت کشورها در حال حاضر و آینده است، و کشوری که بتواند بر این منابع کنترل و تسلط داشته باشد، از قدرت ویژه ای برخوردار خواهد بود.

افغانستان در صورتی که با چنین وضعیتی که دولتمردان در انتظار بهار خوبی دیگر نشسته اند و اوضاع امنیتی روز به روز وخیم تر می‌شود، در مراسم افتتاح یکی از بزرگترین پروژه های منطقه ای اشتراک کنند، نصیبی در عمل نخواهد داشت. دولتمردان افغانستان باید، واقع بینانه به مسایل نگاه کنند و برای عملی شدن قراردادهای اقتصادی و سیاسی و فرهنگی گام های عملی بردارند. مطمئناً هر پروژه اقتصادی نیاز به امنیت و ثبات در کشور دارد و امکان ندارد که پروژه ای به بزرگی تابی بدون امنیت و ثبات بتواند عملی شود.

دولتمردان باید برای جذب سرمایه، امنیت را در کشور حاکم کنند و ثبات را بازگردانند، در غیر این صورت ناامنی باعث فرار سرمایه و سرمایه گذار و اعتماد به کشور خواهد شد و هیچ پروژه ای امکان عملی شدن و به پایان رسیدن را نخواهد داشت.

رئیس جمهور کشور به هدف اشتراک در مراسم افتتاح پروژه تابی با هیئت همراه به کشور ترکمنستان سفر نمود. در خبرنامه ای که بدین خاطر از سوی دفتر ریاست جمهوری به رسانه ها فرستاده شده آمده است که رئیس جمهور در جریان این سفر رسمی دو روزه بر علاوه افتتاح کار ساختمانی پروژه پایب لاین گاز ترکمنستان- افغانستان- پاکستان و هند موسوم به «تابی»، با رئیس جمهور ترکمنستان نیز دیدار خواهد کرد و در کنفرانس «پالیسی های بیطرفانه، همکاری های بین المللی در عرصه صلح، امنیت و پیشرفت» که در شهر عشق آباد پایتخت این کشور برگزار می‌گردد، نیز سخنرانی خواهد داشت. خط لوله انتقال گاز از ترکمنستان- پاکستان و هند که به پروژه «تابی» مشهور است با طول ۱۸۰۰ کیلومتر و هزینه بیش از ده میلیارد دلار امریکایی ساخته خواهد شد و یکی از مهم ترین پروژه های استراتژیک در منطقه خواهد بود. بنا به گفته مقام های ترکمنستان خط لوله گاز تابی با ظرفیت سالانه ۳۳ میلیارد متر مکعب، تا پایان سال ۲۰۱۸ میلادی به گونه کامل به فعالیت آغاز خواهد کرد.

گفته می‌شود که از ۱۸۰۰ کیلومتر طول این لوله گاز، قریب به ۲۰۰ کیلومتر آن در داخل خاک ترکمنستان قرار دارد و به میزان ۷۳۵ کیلومتر آن از خاک افغانستان عبور خواهد کرد. بنابراین اظهارات مقام های حکومتی بیشترین سرمایه گذاری را در این پروژه بانک انکشاف آسیایی می‌کند و بانک جهانی بین شش و نیم تا هشت میلیارد دلار بالای این پروژه سرمایه گذاری خواهد کرد. ادعاهای وجود دارد که در این میان افغانستان سالانه ۵۰۰ میلیون دلار از بابت عبور خط لوله گاز ترکمنستان از خاک افغانستان، سود خواهد برد. واقعیت امر آنست که که پروژه تابی، بزرگ ترین و مهم ترین پروژه ترانزیتی با انتقال انرژی در منطقه و در تاریخ افغانستان بشمار می‌آید. عبور این خط لوله نیز با پشت سر گذاشتن چالش های بسیاری فراهم گردیده است. یعنی این که پروژه استراتژیک یاد شده پس از مذاکرات و رای زنی های منطقه ای بسیار، به نفع افغانستان کلید خورد. کارشناسان بدین باور هستند سودی که سالانه از انتقال این حجم عظیم انرژی نصیب کشور خواهد شد کاملاً چشم گیر و برای رشد اقتصاد موثر

پروژه تابی، خط ثبات و توسعه

عبدالله هروی



کشور صورت می‌گیرد. دست یافتن به انرژی ارزان هم سهولت می‌آورد و هم در دگرگونی در زندگی روزمره مردم را ممکن می‌کند.

از جانب دیگر افغانستان با عبور این خط لوله گاز سالانه ارزشی نزدیک به سه میلیارد دلار عاید به دست خواهد آورد. بدست آوردن این معادل از درآمد بطور قطع بر بودجه ملی کشور اثر بسیار مثبت و روشنی را بر جای خواهد گذاشت. بر همگان روشن است که یکی از چالش های مهم بودجه ملی آنست که بخش غالب آن به مصرف انرژی در افغانستان کمک و سهولت فراوانی را سبب شود. زیرا روشن است که یکی از مشکلات عمده مردم ما استفاده از انرژی می‌باشد. برخورداری از انرژی گاز برای سوخت اعم از این در منازل یا کارخانه ها و دیگر موارد استفاده گردد سهولت بسیار مناسبی را برای رونق بخشیدن به زندگی و چرخیدن چرخ اقتصاد فراهم خواهد گردانید. در این زمینه می‌توان بطور مشخصی تری گفت این لوله خط گاز از شهر های هرات، فراه، نیمروز و هلمند خواهد گذشت. در واقع مسیری انتقال گاز ترکمنستان از چهار ولایت افغانستان می‌گذرد. در صورت اجرایی شدن این پروژه نیازمندی بخشی از گاز این شهرها را تأمین می‌شود. بدین جهت می‌توان گفت عبور خط لوله گاز شاید از معدود پروژه های کلانی باشد که در راستای آسایش و رفاه شهروندان

کشور صورت می‌گیرد. دست یافتن به انرژی ارزان هم سهولت می‌آورد و هم در دگرگونی در زندگی روزمره مردم را ممکن می‌کند.

از جانب دیگر افغانستان با عبور این خط لوله گاز سالانه ارزشی نزدیک به سه میلیارد دلار عاید به دست خواهد آورد. بدست آوردن این معادل از درآمد بطور قطع بر بودجه ملی کشور اثر بسیار مثبت و روشنی را بر جای خواهد گذاشت. بر همگان روشن است که یکی از چالش های مهم بودجه ملی آنست که بخش غالب آن به مصرف انرژی در افغانستان کمک و سهولت فراوانی را سبب شود. زیرا روشن است که یکی از مشکلات عمده مردم ما استفاده از انرژی می‌باشد. برخورداری از انرژی گاز برای سوخت اعم از این در منازل یا کارخانه ها و دیگر موارد استفاده گردد سهولت بسیار مناسبی را برای رونق بخشیدن به زندگی و چرخیدن چرخ اقتصاد فراهم خواهد گردانید. در این زمینه می‌توان بطور مشخصی تری گفت این لوله خط گاز از شهر های هرات، فراه، نیمروز و هلمند خواهد گذشت. در واقع مسیری انتقال گاز ترکمنستان از چهار ولایت افغانستان می‌گذرد. در صورت اجرایی شدن این پروژه نیازمندی بخشی از گاز این شهرها را تأمین می‌شود. بدین جهت می‌توان گفت عبور خط لوله گاز شاید از معدود پروژه های کلانی باشد که در راستای آسایش و رفاه شهروندان

کشور صورت می‌گیرد. دست یافتن به انرژی ارزان هم سهولت می‌آورد و هم در دگرگونی در زندگی روزمره مردم را ممکن می‌کند.

از جانب دیگر افغانستان با عبور این خط لوله گاز سالانه ارزشی نزدیک به سه میلیارد دلار عاید به دست خواهد آورد. بدست آوردن این معادل از درآمد بطور قطع بر بودجه ملی کشور اثر بسیار مثبت و روشنی را بر جای خواهد گذاشت. بر همگان روشن است که یکی از چالش های مهم بودجه ملی آنست که بخش غالب آن به مصرف انرژی در افغانستان کمک و سهولت فراوانی را سبب شود. زیرا روشن است که یکی از مشکلات عمده مردم ما استفاده از انرژی می‌باشد. برخورداری از انرژی گاز برای سوخت اعم از این در منازل یا کارخانه ها و دیگر موارد استفاده گردد سهولت بسیار مناسبی را برای رونق بخشیدن به زندگی و چرخیدن چرخ اقتصاد فراهم خواهد گردانید. در این زمینه می‌توان بطور مشخصی تری گفت این لوله خط گاز از شهر های هرات، فراه، نیمروز و هلمند خواهد گذشت. در واقع مسیری انتقال گاز ترکمنستان از چهار ولایت افغانستان می‌گذرد. در صورت اجرایی شدن این پروژه نیازمندی بخشی از گاز این شهرها را تأمین می‌شود. بدین جهت می‌توان گفت عبور خط لوله گاز شاید از معدود پروژه های کلانی باشد که در راستای آسایش و رفاه شهروندان

روابط افغانستان و پاکستان در زیر سایه واگرایی تاریخی

علی قادری



افغانستان پاکستان را محصور نماید. این مهم از مجرای نفوذ در افغانستان ممکن می‌گردد. به همین خاطر، هند همیشه رویکرد همگرایانه نسبت به حکومت کابل داشته است و تلاش نموده تا یک حکومت با ثبات و مخالف پاکستان در کابل شکل گیرد. بنابراین، نفوذ هند در افغانستان یکی از عواملی است که منجر شده است پاکستان همیشه سعی در بی ثبات ساختن افغانستان داشته باشد.

اکنون که تلاش‌ها در راستای بهبود روابط میان دو کشور افغانستان و پاکستان صورت می‌گیرد تحت سایه سنگین روابط تنش آلود گذشته قرار دارد. در یک طرف، حکومت و سیاستمداران قرار دارد که به خاطر ادبیات نفرت و خشونت قادر به اظهار نظر صریح در باب خط دیورند نیست و قادر نیست این مسئله را به شکل بنیادی میان دو کشور حل کند و در طرف دیگر، حکومت پاکستان قرار دارد که سعی دارد یک حکومت بی ثبات و ضعیف در کابل وجود داشته باشد که هیچ گاه نتواند داعیه پشتونستان را داشته باشد و درگیر درگیری‌ها و منازعات داخلی خود باشد.

از این جهت، انتظار بهبود روابط بدون حل مشکلات تاریخی میان دو کشور تا حدودی غیر معقول می‌نماید. خوشبینی نسبت به نزدیکی دو کشور و آوردن گروه های مخالف مسلح دولت در میز مذاکره و دست یابی به یک راه حل سیاسی خام و دو خالی است. دو کشور قبل از همه چیز لازم است که از زیر سایه سنگین روابط واگراییانه رهایی یابند. این مهم زمانی ممکن می‌گردد که ادبیات نفرت و واگراییانه و عامل آن در افغانستان از بین برود. صحبت از خط دیورند و حل این میان کابل-اسلام آباد از حالت تابو بودن خارج گردد. در غیر این روابط ما با پاکستان همچنان تنش آلود باقی خواهد ماند و همگرایی مقطعی خواهد بود. اشتباه است اگر بپنداریم که طرح های کلان اقتصادی همانند پروژه تابی بدون حل مشکلات بنیادی میان کابل و اسلام آباد ممکن می‌گردد. ما با سیاست که در قبال سرزمین و قلمرو پاکستان داریم، باعث ریخته شدن خود شهروندان کشور می‌شویم. ثبات و حکومت قوی و دست یافتن به صلح به عنوان یک آرمان باقی خواهد ماند.

بخواند. در مقابل اما، سیاستمدارانی یک سوم خاک پاکستان را مال افغانستان می‌دانند و از آن به عنوان یک ابزار برای نفوذ در میان مردم استفاده می‌کند. اظهارات حامد کرزی، رئیس جمهور پیشین کشور چندی پیش در مورد وزیرستان از نمونه های عینی آن است.

این منش سیاستمداران پاکستان در قبال خط دیورند باعث شده است که حکومت پاکستان سیاست را در پیش بگیرد که منجر به تضعیف و ناامن شدن افغانستان گردد. زیرا، جدا شدن یک سوم خاک این کشور بزرگترین تهدید علیه قلمرو و منافع ملی شان است. حفظ قلمرو و سرزمین اولین زیربنای سیاست خارجی کشورها را تشکیل می‌دهد. از این جهت، پاکستان نیز سیاست را در قبال حکومت کابل در پیش گرفته است که حکومت کابل هیچ گاه قادر به ادعای یک سوم سرزمین پاکستان از موضع قدرت نگردد. حمایت پاکستان از گروه های دهشت افکن و پناهندهی آن‌ها به همین خاطر صورت می‌گیرد.

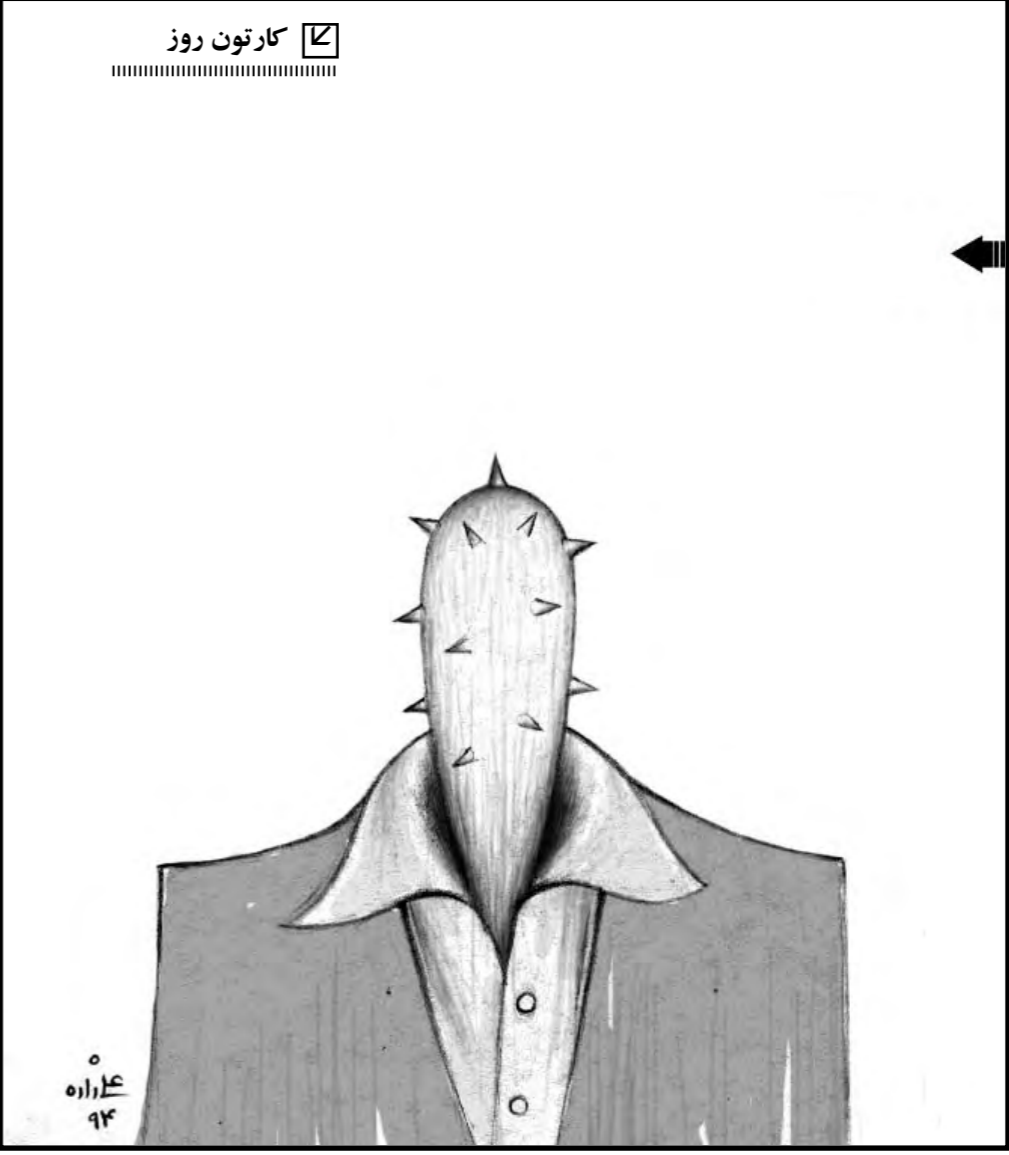
با این حال، تنها مشکلات مرزی میان افغانستان و پاکستان نیست که روابط این دو کشور را پر تنش کرده است. مشکلات میان هند و پاکستان نیز یکی از عوامل سیاست واگراییانه پاکستان نسبت به افغانستان است. پاکستان از انحصار سیاسی توسط هند هراس دارد. یکی از عوامل و فاکتورهای جدی در سیاست هند در قبال پاکستان این است که از طریق

دو کشور دید منفی نسبت به همدیگر داشته باشد.

مشکلات مرزی یکی از مهمترین و اساسی ترین چالش فراروی روابط و مناسبات دو کشور است. خط دیورند اگر چه خط مرزی میان دو کشور برای سال های متمادی بوده است اما طرف افغانی این خط را به رسمیت نمی‌شناسد. ریشه آن به زمان داوود خان بر می‌گردد. اگر چه قبل از داوود خان نیز این مسئله وجود داشته است اما داوود خان آن را مبنای سیاست خارجی خود در قبال پاکستان مطرح کرد. شاید اوج تنش و واگرایی در روابط دو کشور بر گردد به دوره داوود خان. از آن زمان تا کنون هر از چند گاهی مقامات افغانی در مورد خط دیورند اظهار نظر نموده و قبول آن را به عنوان خط مرزی رد نموده است. حول این مسئله ادبیات در کشور شکل گرفته است که صحبت از خط دیورند را به صورت تابو مطرح کرده است. به گونه‌ای که مقام سیاسی و شهروند کشور خط دیورند را خط مرزی به حساب آورد، خائن ملی شناخته می‌شود. این ادبیات و خائن ملی شمرده شدن باعث شده است که سیاستمداران کابل قادر به اظهار نظر صریح در قبال خط مرزی میان دو کشور نباشد. همین ادبیات منجر شده است که این مسئله هیچ گاه به شکل اساسی و بنیادی آن حل نگردد. در شرایط کنونی نیز هیچ یک از سیاستمداران کشور قادر نیست که خط دیورند را خط مرزی

بود. اشرف غنی، رئیس جمهور نتایج نشست اسلام آباد را توافق دو طرف و به خصوص ولسی اسلام آباد بر حمله بر مخالفان مسلح دولت اعلان نموده است. براساس سخنان اشرف غنی این توافق صورت گرفته است اما تا هنوز مشخص نیست که پاکستان نسبت به این تعهد و توافق صورت گرفته اقدامات عملی را انجام می‌دهد یا خیر. به هر صورت، در هفته های آینده مشخص خواهد شد که پاکستان تا چه اندازه نسبت به تعهد خود صادق است.

تاریخ روابط دو کشور از اوان شکل گیری تا کنون با فراز و نشیب های همراه بوده است. در هیچ دوره ای تاریخی دو کشور نسبت به همدیگر با دید مثبت دوام دار و همگرایانه ندیده است. تجربه روابط گذشته دو کشور سراسر واگراییانه بوده است. به عبارت دیگر، گذشته روابط دو کشور را می‌توان سراسر واگرایی و شکست دیپلماسی نامید. اکنون مقامات کابل تلاش می‌ورزد تا روابط دو کشور تغییر نماید و شکل همگرایانه به خود گیرد. از جانب دیگر، آمریکا و چین به عنوان دو ابر قدرت جهانی نیز تلاش می‌کند تا پاکستان سیاست خارجی خود را نسبت به افغانستان تغییر دهد. با این حال، گذشته تاریخ و تنش آلود میان دو کشور مانع اصلی فراروی روابط دو کشور است. منشأ این روابط تنش آلود و واگراییانه اما، مسائل عینی و واقعی است. مسائل که سبب شده است که هر



روزنامه افغانستان از همه دانشمندان و نویسندگان دعوت به همکاری می‌نماید.
هیئت تحریر در ویرایش مطالب دست باز دارد.
مقالات وارده بازگردانده نمی‌شود.
مسئولیت مقالات به عهده نویسندگان آنها است و تنها سرمقاله یانگتر دیدگاه روزنامه افغانستان میباشد.

روزنامه افغانستان بخش دری و پشتوی روزنامه اوت لوک افغانستان است.

www.dailyafghanistan.com
Email: thedailyafghanistan@yahoo.com

صاحب امتیاز: دکتر حسین یاسا
مدیر مسول: محمد رضا هویدا
سردبیر: حفیظ الله زکی
کاریکاتورست: خالق علی زاده

دبیران: علی اصغر زاهدی، مصطفی جعفری
مسئول وب سایت: غلام عباس اصلان

آدرس: کابل، شهرک امید سبز، فاز چهار، کوچه ششم، خانه نمبر ۱۳۷-۱۳۷

